

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

*A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
Tankerületi Igazgatója
részére*

**Tárgy: jogellenes a pedagógusok köznevelés helyzete elleni
véleménynyilvánítását követő ellenőrzés**

Tisztelt Igazgató Asszony / Úr!

Ezt a levelet egy állampolgár azért juttatta el Önnek, mert tudomása/feltételezése szerint a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) Ön által vezetett tankerületének illetékességi területén Ön vagy valamely beosztottja a KLIK által fenntartott egyik intézmény nevelőtestülete, igazgatója, vagy valamely pedagógusa munkájának ellenőrzése során figyelmen kívül hagyta az ellenőrzés alkotmányos és törvényi korlátait. Mivel az e korlátokat figyelmen kívül hagyó ellenőrzés jogellenes, az Ön vizsgálata és fellépése válik szükségessé.

1. A KLIK ellenőrzési joga

A köznevelési intézményekben nevelt, oktatott gyermekeknek, tanulóknak a nemzeti köznevelésről szóló 2011. CXCV. törvényben (Nkt.) meghatározott számos joga tekintetében a KLIK a jog kötelezettje. Intézményfenntartóként, a köznevelési intézményekben dolgozó pedagógusok, intézményvezetők munkáltatójaként a KLIK joga és kötelessége azoknak a feltételeknek a biztosítása a köznevelési intézményekben – beleértve a személyi feltételeket is –, amely garantálják a gyermekek, tanulók és szüleik Nkt-ben meghatározott jogainak érvényesülését. Ezért nem vitatjuk, hogy a KLIK-nek például joga van ellenőrizni, hogy az esetlegesen munkaidőben, tanítási időben, a gyermekek felügyeletének idején zajló pedagógus-tiltakozások mellett

1. a gyermekek, tanulók, szülők jogait nem sértik-e, a tankötelezettség teljesíthetőségét nem veszélyeztetik-e a tiltakozások (46. § (3)–(7) bekezdések, továbbá 72. § (4) és (5) bekezdések), illetve 45. §), illetve azt, hogy

2. a KLIK munkavállalói teljesítik-e a munkaszerződésükből fakadó kötelezettségeket.

Ezért például azt sem vitatjuk, hogy a KLIK kérheti a köznevelési intézményektől a megtartott órák igazolását, vagy a meg nem tartott órák pótlásának igazolását, amennyiben megalapozottan úgy véli, hogy veszélyeztetett a gyermekek,

tanulók, és szüleik jogainak érvényesülése. Az ellenőrzési jognak azonban alkotmányos és törvényi korlátai vannak, amelyeket az Ön illetékességébe tartozó tankerületben az e levelet Önhöz eljuttató állampolgárok szerint a KLIK illetve a nevében eljáró személyek nem tartottak be.

2. A gyermekek, tanulók jogai nem sérülhetnek a KLIK ellenőrzése következtében

A KLIK ellenőrzése elsődlegesen a gyermekek, tanulók és szüleiknek jogainak érvényre juttatása céljából jogszerű, ezért az ellenőrzés során az ellenőrzött intézmény illetve dolgozói számára meghatározott követelmények teljesítése nem eredményezheti a gyermekek, tanulók és szüleik jogainak csorbulását. Így például a KLIK nem szabhat olyan rövid határidőt az ellenőrzött intézménynek az ellenőrzéshez szükséges információ szolgáltatásra, hogy az csak akkor teljesíthető, ha a pedagógusok munkaidejükön belül a nevelési-oktatási feladatok ellátásától – például az órákra készüléstől, a dolgozatok javításától, egyéb jogszabályban meghatározott adminisztratív feladataiktól – kénytelenek időt elvonni. Az ellenőrzés keretében az ésszerűtlenül rövid határidejű, a pedagógiai munkát végző és azt ellenőrző, felügyelő, segítő munkavállalókra rótt adminisztrációs teher jogsértő, mert a gyermekek, tanulók és szülők jogainak sérelmének súlyos veszélyével jár.

3. A jogállamiság alkotmányos követelményei a KLIK ellenőrzésére is vonatkoznak

Természetesen a KLIK ellenőrzése keretében az ellenőrzött köznevelési intézményre és dolgozóira irányuló követelésekre is érvényesek a jogállamiság, jogbiztonság alkotmányos követelményei. Így például a KLIK-nek az ellenőrzési jog gyakorlásának nincs joga olyan rövid határidőt szabni az ellenőrzött intézménynek, munkavállalóknak az információszolgáltatásra, hogy az ésszerűen ne legyen teljesíthető. A köznevelési intézmények dolgozói azonban rendszeresen túlterheltek, mert a rájuk rótt jogszabályi kötelezettségek munkaidejükön belül már eleve teljesíthetetlenek. Ilyen feltételek között nagy mennyiségű dokumentum bekérése néhány napos, vagy még rövidebb határidővel jogellenes, alkotmányellenes.

4. A KLIK ellenőrzése nem gyakorolhat dermesztő hatást a pedagógusok joggyakorlására

Egyrészt: a pedagógus, a nevelőtestület, illetve az intézményvezető alkotmányos joga, hogy szabadon kinyilváníthassa véleményét, amelyben szakmai illetve oktatáspolitikai kritikát, követelést fogalmaz meg (Alaptörvény, IX. cikk, (1) bekezdés). Az Nkt. 70. § (3) bekezdése értelmében "*A nevelőtestület véleményt nyilváníthat vagy javaslatot tehet a nevelési-oktatási intézmény működésével kapcsolatos valamennyi kérdésben.*" Egy iskola nevelőtestületének tehát kifejezetten a köznevelési törvényben is garantált joga, hogy tiltakozzék,

nyilvánosan véleményét fejezze ki, ha a véleménynyilvánítás tartalmát az adott intézmény működésével kapcsolatos kérdésekben releváns véleménynek tartja. A véleménynyilvánítás ebben az esetben lehet szakmai állásfoglalás, az iskola működését érintő politikai követelés, nyílt levél, sajtótájékoztató, szülőknek rendezett fórum stb.

Másrészről, a nevelőtestület és annak minden tagja nem pusztán írásban, például nyílt levelekben vagy állásfoglalásokban, és nem is csupán egyéni szóbeli nyilatkozatok által, hanem csoportosan, közterületen, a gyülekezési jogot gyakorolva is élhet véleménynyilvánítási szabadságával (Alaptörvény, VIII. és IX. cikk), a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) szerint.

A véleménynyilvánítás, gyülekezés szabadsága nem csupán az előzetes cenzúra hiányát jelenti, hanem azt is megköveteli, hogy ezen alkotmányos jogok gyakorlása ne járjon akkora utólagos teherrel, amely aránytalan dermesztő hatással van a jogalanyok joggyakorlására. A pedagógusok tiltakozása kapcsán a gyermekek, tanulók, szülők jogainak érvényesülését és a munkavállalók kötelezettségeinek teljesítését vizsgáló ellenőrzés ezért nem róhat indokolatlanul akkor terhet a pedagógusokra, hogy az elrettentse őket a további véleménynyilvánítástól. Az ellenőrzéshez szükséges dokumentumok indokolatlanul rövid, sőt teljesíthetetlen határidőre történő megkövetelése, valamint olyan dokumentumok megkövetelése, amelyek előállítására és megőrzésére a köznevelési intézményeket és dolgozóikat sem jogszabály, sem munkaszerződés nem kötelezi, pontosan ilyen elrettentő, dermesztő hatással bír anélkül, hogy bármilyen más alkotmányos cél eléréséhez szükséges lenne. Az ilyen eszközöket alkalmazó ellenőrzés tehát jogellenes, alkotmányellenes. Ugyanezért az ilyen követelmények semmiesek, és a munkavállalótól teljesítésük nem követelhető meg akkor sem, ha a szóban forgó követelményeket a munkáltató ellenőrzési jogkörét gyakorolva fogalmazta meg, hiszen az ellenőrzési jogkör gyakorlása ebben az esetben visszaélésszerű.

5. A szabad véleménynyilvánítás támogatása mellett szakmai megfontolások is szólnak, nem csak jogi érvek.

A nevelőtestület szakmai testület, a nevelési-oktatási intézmények legfőbb döntéshozó szerve, amely felelősséget vállal szakmai döntéseiért (ld. Nkt. 70. § indokolása). Tagjai gyakorló pedagógusként a közneveléssel kapcsolatos kérdések, problémák, kihívások szakértői. Aligha képzelhető el, hogy a nevelőtestületeknél közvetlenebb, nagyobb tudással rendelkezék bárki is a köznevelés számos szakmai kihívásáról. Éppen ezért véleményük, javaslataik meghallgatása, nyilvános megvitatása nélkül elképzelhetetlen a köznevelés folyamatos szakmai fejlesztése. A nevelőtestületek véleménynyilvánítási, javaslattételi jogának biztosítása, sőt aktív előmozdítása nélkül tehát lehetetlen a köznevelési rendszer folyamatos fejlesztése, jobbítása, s így végső soron a köznevelésben részt vevő gyermekek, tanulók jogainak biztosítása is. **Aki a nevelőtestületek kritikai véleménynyilvánítását nem hallgatja meg, sőt**

annak gyakorlásától őket elrettenteni próbálja, az a köznevelés fejlődését akadályozza, és a gyermekek, tanulók jogainak érvényesülését akadályozza. Ha azonban Ön nyitott a nevelőtestületek nyilvános, kritikai véleményének nyilvános és érdemleges megvitatására, és a véleménynyilvánítási és javaslattevési joguk gyakorlásának előmozdítására, Ön is a köznevelés fejlődéséhez, és gyermekeink jogainak érvényesüléséhez járulhat hozzá.

A köznevelés körülményei ellen tiltakozó pedagógusok és az általuk oktatott-nevelt gyermekek, tanulók törvényes és alkotmányos jogainak, valamint az Alaptörvény követelményeinek védelmében az Ön közbenjárása is szükséges. Tegyen azért, hogy az Ön által vezetett tankerület illetékességi területén a köznevelési intézmények és munkavállalóik köznevelés egyetlen szereplője se vessen alá köznevelési intézményeket és dolgozóikat olyan ellenőrzésnek, amely veszélyezteti a gyermekek, tanulók és szüleik jogainak érvényesülését, sérti a jogbiztonság követelményét, és / vagy elrettenti a pedagógusokat a véleménynyilvánítástól, gyülekezéstől, hiszen a hatáskör visszaélészerű gyakorlása is jogellenes! Amennyiben mégis tudomást szerez jogsértő ellenőrzésről, a jogsértő utasításokat saját hatáskörében vonja vissza és erről az érintetteket értesíteni szíveskedjék.

Amennyiben kérdése merülne fel e levélben foglaltakkal kapcsolatban, vagy bármiben segítségére lehetünk, kérjük, keresse a TASZ-t az tasz@tasz.hu email címen vagy a +36 1 209 0046 telefonszámon.

Budapest, 2016. február 16.

Üdvözlettel:

Mráz Attila
programvezető
Tanszabadság Program

Dr. Szabó Máté
szakmai igazgató

Tisztelt Állampolgárok! Amennyiben tudomásuk van iskolákról, ahol a KLIK megtiltotta a pedagógusok, igazgatók tiltakozását, oktatáspolitikai véleménynyilvánítását, juttassák el ezt a levelet a KLIK tankerületi igazgatójának. A tankerületi igazgatók elérhetőségei itt találhatóak, a keresett tankerületre kattintva ezen a térképen: <http://klik.gov.hu/tankeruletek1>